

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele II

XXIV

D

49

NAPOLI

73
A
12.

702
L
43

73
~~B~~
S

FRANCISCI MARIAE
SPINELLI
PRINCIPIS SCALEAE
DE
ORIGINE MALI
DISSERTATIO.

NEAPOLI MDCCL.
EX TYPOGRAPHIA BENEDICTI, ET IGNATII GESSARI.
SUPERIORUM PERMISSU.

Habet unusquisque in voluntate, aut eligere quae bona sunt, & esse arbor bona; aut eligere quae mala sunt, & esse arbor mala.

S. Augustinus lib. 11. de actis cum Felice Manichaeo c. 14.

EMINENTISSIMO. AMPLISSIMOQVE. VIRO
 DOMINICO. S. R. E. CARDINALI. PASSIONEO
 ERVDITIONE. INGENIO. PRVDENTIA
 CVM. PAVCIS. COMPARANDO
 QUEM. CLARO. GENERE. ORTVM
 PER. DIVERSOS. LEGATIONVM, ET. MUNERUM. GRADVS
 FIDES. DEXTERITAS. CONSTANTIA
 NON. MINVS. QVAM. NOBILITAS
 AD. ROMANAM. PVRPVRAM. EVEXERVNT
 QVEM. VIX. DVM. JVVENEM. ADHVC. PRIVATVM
 JVRA. ECCLESIAE. CATHOLICAE
 IN. VLTRAJECTINO. CONVENTV. STRENVÆ. VINDICANTEM
 QVAMVIS. NON. EADEM. SENTIENS
 BATAVIA. OBSTVPVIT
 EVNDEM. HELVETIORVM. RESPVBLICÆ
 PRIMVM. BADAË. QVVM. IN. COMITIIS. AGEBATVR
 DE. PACE. GALLOS. INTER. ET. AVSTRIACOS. COMPONENTDA
 TVM. IN. FOEDERE. GALLICO
 CVM. HELVETIA. CATHOLICA. INSTAVRANDO
 DEINDE. JVSTA. FVNGENTEM. LEGATIONE
 TANTO. FAVORE. COMPLEXA. EST
 VT. NIHIL. NON. EJVS. CAUSA
 VELLE. EFFICERETQVE

LEGATIONE. PANNONICA
HVJVS. VNIVS. STRENVITATE. ATQVE. GRATIA
DIFFICILLIMIS. ASPERISQVE. TEMPORIBVS
TOTO. IMPERIO. GERMANICO
DECVS. PONTIFICIVM. STETIT
EVNDEM. EX. DIVTINA. PEREGRINATIONE. REDVCEM
ACERRIMVS. INGENIORVM. AESTIMATOR
CLEMENS. XII. PONTIFEX. MAXIMVS
SINGVLARI. ECCLESIAE. BONO
BREVIVM. A. SECRETIS. SIBI. CONSTITVIT
CVJVS. NON. TAM. INSTRVCTISSIMA
TOTIVS. EVROPAE. BIBLIOTHECA
QVAM. VIVA. AC. SPIRANS.
RARAE. DOCTRINAE. AC. SAPIENTIAE. SVPELLEX
COMMODIS. MORTALIVM. PATET
HVIC. FRANCISCVS. MARIA. SPINELLVS
SCALEAE. PRINCEPS
VETERIS. AMICITIAE
ET. BENEFACTORVM. MEMOR
GRATI. ANIMI. TESTEM
NVPER. DOMI. NATVM. LIBELLVM
D. D

L E C T O R I

Σ Ο Φ Ο Τ Α Τ Ω

S. P. D.

P. I G N A T I U S A C R U C E AUGUSTINENSIS DISCALCEATUS

Sacrae Dogmaticae Theologiae Professor.

HOMINES nequissimi cum facile sibi stulte persuadeant necessitate veluti quadam ad peccandum se adduci, ejusque rei causam cum Deo tribuere nolint qui natura bonus est, immo ipsissimum summum Bonum; nihil commodius illis se offert quam de duplici principio, quorum unum sit cujusque boni, alterum malorum omnium princeps ac effectrix causa, pervetus error qui ne dum olim nobilissima exercuit ingenia, verum etiam doctissimorum hominum mentes magna contentione fatigavit. Etenim hic error cum hominum, causam peccatorum ab se amoliri cupientium, stultitiae & philautiae magnopere blanditur; tum autem vitis quibusvis atque pravis cupiditatibus & illecebris fraena laxat. Quodere, rogo, Lector, ne mireris, quid sit quod cum longe sit absurdissimum, & cum primis rectae rationis principiis pugnet; assamen tot tantosque nactus sit fautores ac defensores, ut omnibus fere Ebnicae Philosophiae magistris adrisse optimo quidem jure arbitremur. Ab Chaldaeis ortus ad Persas discurret, postmodum ad Graecos transiet, denique ab Graecis Christiani malam opinionem animo imbibebunt; itaque de mali origine dubitatio, quae aliquandiu philosophos christiani dogmatis ignaros pupugit torsisque, & eos etiam; miserrimo facto naufragio, ad cautes syrtisque detestandi erroris allisit, qui mentem divinis veritatibus imbuti jam Christo nomen dedere. En Simon

ille magus, perditissimorum haereticorum omnium facile princeps,
 inter impia ejus dogmata, & hoc, teste S. Epiphanio, refert no-
 strum hoc seculum, ab nequitiae principatibus ac potestatibus
 cum defectu conditum. Simoni antiquiori haereseos architecto
 succedit Menander; pone sequuntur Saturninus, Basilides, Car-
 pocrates, alique in coenoso quorum luto haesis quoque Va-
 lentinus haeresiarcha, & reliquis missis quorum non ma-
 gna est celebritas, Hermogenes etiam prae ceteris, hoc nomi-
 ne notus quod materiam mali originem Deo coaeternam non
 solum indocte, sed etiam impie statuerit. Postremo autem
 omnes vincunt Manichaei haereticorum pestilentissimi adeo
 equidem, ut error ab ipsis nomen acceperit. Hoc paucis de-
 scriptum, Lector eruditissime, fatum Manichaeismi; quem
 praeter alios Ecclesiae PP. merito cum primis egregie verbe-
 ravit, prostravitque maximus S. Aurelius Augustinus. Huic
 enim cum intime Manichaeorum placita perspecta essent at-
 que explorata; innumeris ea consutavit argumentis; ut
 quoddam velut Manichaeorum flagellum evaserit. Quadere
 victus perditu subactusque siluit Manes; & hodie sileret
 etiam, nisi ejus nefarium ac pestilentem errorem iterum in
 scenam non minori strepitu prodire jussisset auctor Dictio-
 narii Historici Critici, qui sub vocibus Manichaei, Mar-
 cionitae, Pauliciani, Origenes alibique subdolo ratiosinio-
 rum artificio, & conatu maximo non semel suadere adgre-
 ditur, armis quae sola humana ratio suppeditat, debellari
 Manichaeismum neusquam posse; & amplam quaquaver-
 sum pro re nata sui systematis descendendi occasionem oppor-
 tune nactus, qua data porta ruit ut vel omnino ab radici-
 bus impie religionem convellat, vel id cum adsequi nequeat,
 Pyrrhonismum saltem alte in hominum animis infigit,
 constabilarque. Verum sibi non defuit Dei Optimi Maximi
 Providentia, quam sua hic auctor pervicacia, & maledico
 dante carpsit; habuit enim ex adverso vel etiam inter ipsos
 Protestantes qui se defenderent, relaque adversus ipsam vi-
 brata a Baclio in ipsummet ferocitatem magno successu repe-
 lerent..

lerebant. Quos inter primo nobis loco nominandus occurrit
 Johannes Clericus cum in Parrhasianis; tum in aliis quam-
 plurimis suae Bibliothecae selectae locis: qui eo quo prae-
 ditus ingenio, & sermonis elegantia, rem acu terigisset
 atque de prostrato Bachelio nunc plene triumphum caneret,
 nisi quod in eo quam maximum vitium est, & peccatum
 magnopere detestandum; cavendumque ab omnibus, utpote
 catholicae Fidei quam profitemur, adversum, systemati Ma-
 nichaeorum systema opposuisset Origenis ~~atrox atque~~ univer-
 salem constituentis; itaque causam, ut ait Leibnitzius, Orige-
 nistarum propugnasset quin se Origenistam professus sit. Sequi-
 tur deinde Guillelmus Kingius qui interea temporis dum magno
 contentionis aestu Bachelium inter & Clericum acriter lis vige-
 bat, utrinque etiam isti scriptis inter se digladiabantur,
 librum edidit de Origine mali: At quid? licet multa in
 ejus commentario prae ceteris habeantur de enim liberorum
 praestantia, & causis cur a Deo creata sint, in quibus
 omnibus maxima se prodit eruditio; attamen quamplurima
 sponcia digna in illo occurrere dudum viri docti observa-
 runt: cum primis vero illud, quod contendit mala quae vis-
 rum naturalia tum moralia ex Sapientia, Bonitate, ac Po-
 tentia Dei necessario orta fuisse, ita ut hae Numinis per-
 fectiones infinitae non fuissent, si illa non essent, aut esse
 potuissent. Hoc vel dictum nefarium & abominandum sen-
 tiunt omnes, in quibus communis sensus vestigium aliquod
 superest. Etenim haec si vera sententia esset; tum Deus
 mala omnia impedire nequiveret, tum scelera, peccataque
 non permitteret solum, sed ad ea prorsus impelleret; mo-
 veret, excitarer, ac velut invidios pro potestate compelle-
 ret; atque adeo ex perdita Kingii opinione id consequens
 esset quod post Luberum Calvinus debilerat, peccato-
 rum omnium, quae in mundo fiunt, nullam penes illos
 qui ea perpetrasse dicuntur, residere culpam, sed totam
 in Deum refundi. Possitne quicquam esse absurdius? Pro-
 fecto nihil; cum nihil adeo prophanis juxta atque sacris
 usita-

usitatum scriptoribus reperies, nihilque ipsimet rationis lumen conformius quam mali auctorem non esse Deum. Jam vero Jaquelotium pariter Baelius suum experius est adversarium. Hic enim edito Amstelodami libro De concordia rationis & fidei, sane equidem Baelium ad palinodiam canendam adegisset, nisi dubio respondens de aeternitate paenarum Inferorum adseruisset, forte solam boni aeterni privationem omnes damnatorum poenas absolvere: quod vel eo solo titulo praeter ceteros meritisimo repudiatur, quod in Christi Ecclesia plane sit inaudirum, incognitumque omnibus Ecclesiae Patribus, ac Theologis conclamantibus, non sola damni poena impios esse puniendos, verum etiam poena quam sensus appellant. Res enim satis superque explorata est in divinis Codicibus, aversioni a Deo quae in peccato reperitur, eam paenam respondere quae in carentia divinae fruisionis posita est, ut scilicet quemadmodum quis peccando a Deo se avertit, ita ab eodem derelinquatur, ne particeps sit aeternae beatitudinis; conversioni vero quae secundum affectum, & voluntatem peccantis etiam est in peccato, tormentum quod sensus dicitur, ut sicut nimio plus in creaturis quispiam delectatus est, ita ex iisdem tristitiam recipiat tormentumque juxta illud Apocalypses XVIII. Quantum glorificavit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum. Jaquelotio adjungitur Leibnizius qui argumentum de mali origine adversus Baelium dignum quoque censuit, in quo ingenii sui vires periclitaretur. Spem porro ut hac super re qua de solliciti sumus, extriceret mentem in tentamine Theodiceae statuit principii loco, Deum Ens intelligens, sapientissimum, potentissimum, benignissimum non potuisse non eligere id quod est optimum, seu quod est melius. Quod primo jactum fundamentum variis deinde exornat, expolisque hypotesibus ex quibus fuit jam ab se eusum fictitium, atque ideale systema. Sed quam longius a veritate suam commentum aberrer vel ex uno lubrico sane colligi quit principio, quo rota quan-

raquanta est suae sententiae compages nititur . Nam si ni-
 bil omnino facere Deus potest nisi quod est optimum &
 melius : id autem solum & optimum & melius est quod
 reipsa facit ; & ideo , ut olim obganniebat Abulardus ,
 nihil aliud praeter id quod facit facere potest : non quod
 vult facit , sed fatali quadam necessitate trahitur ; ut &
 hoc faciat unum , & cerro tempore , modoque velut ad
 praescriptum faciat . Hoc qui dicit non solum libertatem
 Deo , sed etiam omnipotentiam atque ipsam funditus divi-
 nitatem eripit . Videri , Lector sapientissime , ruinofum prin-
 cipii Leibnitziani consequens ? Eo igitur cadente corruat
 quoque omne Leibnitzii systema necesse est . Denique , quid
 ceteros commemorem anti-baelianos scriptores inter ipsosmet
 Protestantes celeberrimos ? Nostratesne desint ? quin magnus
 eorum numerus : omnis enim aetas suos habuit Sapientes qui
 strenue Dualismum profigantes , non solum animose , &
 fortiter ; sed considerare etiam , sapienterque pro Dei Unitate
 steterunt . Amplissimus beic se mihi nunc aperiret campus Ca-
 tholicorum Theologorum laudes percensendi , qui pro rei digni-
 tate bocce argumentum tractarunt , atque eorum etiam Phi-
 losophorum peccata aperiendi , qui nimio plus aut lumini
 rationis , aut suis conjecturis indulgentes rem hanc tot ope-
 ruerunt involutris atque integumentis , ut quid in ea admit-
 tere , quidve respuere profecto statuere nesciamus . Sed bre-
 vitati , ut par est , consulens omitto . Id porro unum ad-
 seram confidenter egregium Virum mathematicis , philosophicis-
 que de rebus optime meritum , tumque aureae morum sua-
 vitatis , tumque selectioris eruditionis , ac sapientiae vere
 principem Franciscum Mariam Spinellum ista , quae modo ty-
 pographicis formis excudenda committitur , anti-baeliana
 Dissertatione , ita omne punctum tulisse ut nihil ei addi ,
 aut in ea nihil emendari posse facile credam . Hoc merm
 de isto opere iudicium an reapse firmum sit & partium stu-
 dio liberum , tu , Lector sapientissime aequi bonique aesti-
 mator , iudicabis . Me profecto quod adinet , scio ea quae
 ad

ad inveniendam mali originem detegendum, illustrandamque
apta sunt ipsum brevi ita complexum, nihil ut adjici præ-
terea posse videatur. Ut ecce quanta luce intricatam quæ-
sitionem perfundit? Errores vero in quos alii miserrime præ-
lapsi sunt, quanta dexteritate evitavit; qui & ab inti-
mis humane voluntatis principiis argumenta interdum ad
rem suam opportune accersit; & vicissim ad veram mali
originem aperiendam ab sacris vetustis Voluminibus lucem
sæpe eximiam mutuatur? Postremo, ne quid præterisse
videretur, non animosius modo, sed doctius quoque ac feli-
cius Bælianis argumentis scitissime occurrit. Usinam vero,
ornatissime Lector, per valetudinem diuturnis meditationi-
bus profligatam tanto de scientiis optime merito Sapienti li-
ceat tum Physicam experimentalem rerum spiritualium,
tum de Origine Bæni dissertationem alteram, tumque Criti-
cas animadversiones ad quoddam Bæliani Dictionarii ar-
ticulos, ceteraque quæ jam meditata ad manus habet
hujus operis auro magis aurei pertexere! Optandum profecto
omnibus hoc esse reor; ut vel ipsius saltem exemplo exi-
tari viri eruditi alii certatim in partem istius curæ ve-
niant, tuque identidem ut modo de hac Dissertatione, de
aliis etiam doctissimis Spinellæis descriptionibus perfruaris.
Vale.

APPROBATIO

Opusculum hocce ab Excellentissimo Auctore excellentissime conscriptum majus est omni laude; utpote in quo admirabilis est methodi dispositio, styli claritas, verborum delectus, & verae Christianaeque Philosophiae solida doctrina ex aditis sapientiae deprompta. Datum Neapoli ex AEdibus nostris octavo Calendas Majas anno Aerae Christianae MDCCCL.

Julius Nicolaus Episc. Archad. Can. Dep.

APPROBATIO

S. R. M.

IN Petri Baelii Dictionario serpit virus quoddam occulte licet insinuatum, neque aperte traditum, ac non minus perniciosum, quod obice aliquo intercludendum omnino e re Christiana videbatur. Id praestitit Vir egregius, & incomparabilis Franciscus Maria Spinellus Scalearum Princeps primarum Gentium Patricius, in quo raram sane concordiam, Generis nempe nobilitatem, & egregiam literarum gloriam admiramur: Cujus Opusculum praefens contra Baelium, aliosque ejusdem farinae homines (qui in Religionis negotio aequo plus ingenio, humanaeque rationi indulgentes, res ejusdem difficiles inventis suis implicarunt potius, quam explicarunt) elucubratur, nihil a Christiana Philosophia abnorme continet, vel quod Regia jura laedere possit. Dignam, selectamque egregiae Dissertationi superaddidit Doctissimus Vir Annotationem, qua recentes Increduli, & Novatores perspicue, apposite, graviterque omnino revinci possunt. Quam ob rem, ut Typis idem Opusculum detur neque jus impedimento esse arbitror, neque fas. Neap. Kal. Octobris 1750.

M. V.

Humil. & Devotiss. Servus.

Thomas Tagliatela Reg. Sac. Can. Professor.

Dic

Die 3. mensis Novembris 1750.

Visto rescripto suae Regiae Majestatis sub die 31. mensis Octobris, ac rescripta relatione facta per Reverendum D. Thomam Tagliacchia de commissione Reverendi Regii Cappellani majoris praevio ordine praefatae Regiae Majestatis.

Regalis Camera Sanctae Clarae providet, decernit, atque mandat, quod imprimatur cum inserta approbatione dicti Reverendi Revisoris, & in publicatione servetur Regia Pragmatica hoc suum &c.

CASTAGNOLA
FRAGGIANNI

ANDREASSI
GAETA.

Ill. Marchio Danza Praef. S. R. C. tempore subscriptionis impeditus :

Registrata fol. 33.

Larocca.

Citus.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. XXIV. ver. 19. post nunc malum vicisse bonum addit nunc bonum malum consequi oporteret.

Pag. XXXIII. ver. 9. turpitudines corripit turpitudines.

ORIGINE MALI

DISSERTATIO.

Ultis abhinc annis legenti mihi Dictionarium Baelii ejus quamplurimae propositiones, immò cavillationes nedum Fidei, verum etiam naturali rationi, communique hominum sensui adversantes occurrerunt, quibus stomachatus, continere haud me potui, quin ad earum aliquas graviore stomachosioresque in crassissimas erroribus, meas qualescumque notas apponerem; quae cum ad amicorum manus pervenerint, continuò insistere mihi, ut eas typis vulgandas curarem.

At ego hoc faciendum minimè adhuc censueram; tum quia temporis progressu errores debilitate concidunt sua; tum quia hujusmodi Baeliani eo in praesentia apud homines tanti profecisse videntur, quo in nostrorum cordium corruptela viam latam repperint. Unde melior, immò vera ratio, qua istius Auctoris sophismatum vanitas detegatur, est corruptelae hujus a nobis amandatio procul, quia tunc mens in se reversa continuò illos parvi faciet, quin & ab illis abhorrebit.

In nostri Protoparentis peccato, Voluntas, quae Intellectum sequi debebat, eum oppressit, illumque ducem amplius habere noluit, sed suis solummodo libidinibus obsequentem, itaut, nobis malum omnimodò perpetrare volentibus, quia Intellectus quamquam depressus, numquam tamen desistit aliquod praebere lumen, quo in tales libidines stimulus excitetur assiduus; Voluntas vult eum cogere, non solum ad sibi acquiescendum, sed etiam ad

A

ejus

(II.)

ejus libidines ratas habendas, aut saltem excusandas.

Adamus non peccavit sui sensus gratia, non dominandi ambitione, quia solus tunc erat, & suae omnia ditioni subiecta, ut nec divitiarum cupiditate, quae tunc non existebant. Suae Voluntatis libido, quae Intellectum devicit, fuit illa se Deo aequalem fieri, ut inde Bonum, & Malum sciret. Malum jam ille scivit, & in Mundum invexit, cum primum non erat, saltem in Terra; scivit quoque Bonum, quod post Malum, cui frenum aliquod, nempe minus malum, ut daretur, inveniendum fuit amisso vero Bono, quod Deus erat. Hoc Malum in ejus descendantibus in omnes perditas sensus libidines, trucesque cupiditates Dominii, Divitiarum &c. se diffudit. Sed ipsae libidines alteram altera sua enormitate debilitavit.

In praesenti Mundus consenuit, cui contigit quod homini, qui cum strepens malum amplius perpetrare non posset, evadit *Hypocrita*. Ut si pulchrae mulieris compos esse nequiverit, ejus aspectu tamen cupidè oblectabitur, quia nunquam senescunt oculi, ut in Proverbio Hispano. Si spem suam fortuna juvenibus amica frustrabitur, aliis praeesse cupit prudentia, & veluti Oraculum audiri, & coli. Ita igitur in praesenti *Hypocrita* saeculo, nemo Principum sibi Acquisitoris, vel potius Devorantis provincias titulum amplius assumit; sed aspera interdum bella hisce nostris temporibus totum Orbem vastantia nomen, aut propriae defensionis, aut sui foederati, aut aequilibrii Orbis, praefecerunt. Nullus Amor erga mulieres alienas pravus, sed Platonius, & purae amicitiae nomine rectus. Nullus Judex, vel Minister Justitiae venditor, sed mercedis exactor, quae ei (ut credit) pro actis, laboribusque debetur. Omnes denique homines cujuscunque sint status, sibi sua ipsis peccata specie legitimi, atque honesti obtegere conantur.

Ideo igitur quisquis, quem quia tituli Athei pudet, minime Deum negabit, immò expressè vult eum esse, ut

ei

ei propriae corruptionis causam, quam in semetipso nolit cognoscere, tribuat.

Postquam genus humanum pervagatum fuerit omnia rapinarum, foedissimarum obscœnitatum, omnium denique atrocium facinorum, atque flagitiorum genera, jam defatigatum est ipsis, quae in seipsa abominationem cient, perniciosas propter consequentias quas patenter secum trahunt. Sed non idè definit eadem flagrare concupiscentia, eodem proprio affici Amore, quo fuit ad ea perpetranda impulsus. Concupiscentia est fons, qui septem discurrit in ora generum peccatorum, quorum uno ore clauso, & exsiccato; eadem noxiae aquae quantitas sex aliis accrescet; quibus omnibus deficientibus, tota aqua ductui superbiae accresceret, quae sicut fuit primum in Adamo peccatum unde alia, ita in nobis sine gratiae Divinae auxilio nunquam exhaurietur.

Mundo praesenti igitur, si non defectis aliis sex ductibus, saltèm eorum pestifera aqua minori strepitu egrediente, magis superbiae ductus excrevit; quae si nostro Protoparenti desiderium, ut esset sicuti Deus sciens Bonum, & Malum, excitavit; nos ad obtegendam causam Mali, quae sola nostra fuit, in id impellit, ut excogitemus quaecumque sophisma, ut eam in Deum transferamus.

Hinc foedae obscœnitates Aretini, trux Macchiavelli Politica, impudens Lucretii Atheismus, non amplius movent, immò subtilem nostri saeculi malitiam offendunt; cum haec in Baelio materiam omnem se oblectandi invenit.

Quia Auctor iste, quanquam nec suae vitae exemplo, neque suis scriptis, nedum sensus voluptates, sed ne quidem dominandi cupiditatem, & acquirendi divitias promovisset; nihilominus acuendo supra coeteros fermè omnes, ambitionem suam, omnia super ingenia dominium affectavit; ideoque aliorum opinionibus magis exploratis, & certioribus adversari conatur defendendo inauditas, imo monstruosissimas, ad suum ingenium ostentandam.

(IV.)

Ideo Davidi ; ac Sanctis Ludovico , Crysoftomo , Bernardo &c. tot a se confictos defectus affigit ; immò quotquot sanctissimi , ac perfectissimi sunt apud homines habiti , calumniatur ; cum è contra scelestissimos omnes excuset , immò laudet magnificiatque .

At quia Deus justissimus , sanctissimus est , immò Sanctitas ipsa , ipsa Justitia , precipuè ab eo fuit laceffit : Negare illum , nimis vulgaris impietas erat , quamque non pauci jam amplexi fuerant , ideo iste Baelius voluit impietatem suam ultra protrahere , Divinam insectando Providentiam , tribus praesertim subdolis , ac fallacissimis propositionibus ; nimirum : Cur Deus peccabiles nos creaverit ? Et si peccaturi eramus ; cur nos creavit ? Et quare reprobi poenae in alia vita aeternum duraturae ?

Hae igitur Propositiones Baelianae praesenti nostrae superbiae aptatae cum sint , atque cordis corruptioni , eam nisi penitus auferamus , Intellectus vix ad nos illuminandos , illarum ut falsitatem videamus ; resurget , & si ad modicum tempus hoc faciet ; ejus lumen in nihilum nobis proficiet , sed , ut ignis fatuus , statim ab ipsamet nostra corruptione extinguetur .

Ergò istae duae rationes meas notas divulgandas morabantur . Sed cum jam nonnullae contra Auctorem istum oppugnationes prodierint , quae Sapientum omnium calculo huic pugnae impares aestimatae fuere , immò fortassis errores Baelianis non inferiores pariturae : ego animadvertens , errorem eò in hominum mente magis radices agere , quo minus rectè impugnabitur ; ne hujusmodi Baeliani , vel ulterius progrediantur , animum induxi meum ad illas typis mandandas , quas spectabiles Viri censuere utiles ad hujus Actoris paralogismos ostendendos .

Sed antequam istos paralogismos a fronte adoriar ; mihi nonnullas veritates de intima nostrae Mentis natura vitum est

(V.)

est statuere ; quia , his firmatis non longè petitis ratioct-
niis , neque commentitiis , aut subtilioribus argumentis ,
sed earum certa , atque explorata experientia in nobis
ipsis , illicò illorum vanitas apparebit .

De Mente , & Corpore .

Nemo mortalium ignorat , se habere Vitalitatem illam ,
illud Principium agendi , quod certè in plures par-
tes dividi haudquaquàm potest . Etenim quisque nostrum
clarè , evidenterque experitur , illud suum *Ego* , duo , vel
plura fieri minimè posse . Quapropter hoc proprium *Ego*
unicum , & individuum , atque ab omni re corporea
omnino secretum , jure meritoque *Mentem appellamus* .
Experimur pariter proprium corpus ita esse dividuum ,
ut nullam ejus partem , quantumvis minimam , concipe-
re possimus , quae in alias minores semper & minores
dividi nequeat , vel quod idem est , quae ex aliis plu-
ribus partibus non *constet* .

Qua de re clarum perspectumque est , hominem duabus sub-
stantiis consistere , quarum una *Mens* dicitur , quae sem-
per *Activa* , una , & individua est ; adeout vocabula
isthaec *Mens* , *Actio* , *Unum* ut *Synonyma* haberi de-
beant . Altera verò substantia est proprium corpus , quod
experientia docente , & *Ratione* dictante passivum , iners ,
& otiosum est . Etenim quodnam principium actionis in-
veniri potest in eo , ubi nunquam unum reperitur , a
quo certè principium illud emanare deberet ? Quapro-
pter *Corpus* , *Passio* , *Perpetua multitudo* , vel ἀπειρον
πλῆθος etiam *synonyma* erunt . Quae quum ita se ha-
beant quis non videt , nos , praeter hasce duas substantias ,
alias substantias concipere haudquaquàm posse , quando-
quidem inter unum , & plura non datur medium , quod ,
ut attendenti patet , non sit aut *Unum* , aut *Plura* .
Mens igitur utpotè *Activa* agit in *Corpus* , illud moven-
do ,

(VI.)

do , aut ejus motus directionem immutando , idque exequitur sua propria vi , suaque propria natura . Cum enim sit ipsamet actio , non solum in semetipsam , sed in corpus quoque , quod est Passio , activitatem illam suam exercere debet . Corpus verò è contrario cum sit ipsa Passio , nequit certè in mente sensationes , ut ajunt , imprimere ; aut excitare , quum agere ejus naturae omninò repugnet . Et quamquam ob corporeos motus , ut experientia patet , quaedam in mente excitentur sensationes , id non aliter accidit , nisi juxta legem illam Dei jubentis , ut occasione talium motuum corporeorum , tales quoque excitentur in mente sensationes , quae tamen improprie dicuntur Passiones .

De Mentis Facultatibus .

TRes sunt Mentis facultates , Vitalitas , Intelligentia , & Voluntas : Vitalitatis duae sunt operationes : Una sensus internus , per quem sui ipsius est conscia , & quem Mens a semetipsa elicit . Altera sensus , qui dici potest externus , non eo quod extra ipsam sit , vel quia ab externis rebus in illa efficiatur , vel imprimatur , sed quia a rebus externis , vel excitatur , ut in blandis sensationibus , vel cogitur , ut in tristibus , veluti doloribus &c. ad illum in semetipsa formandum .

Intelligentiae adhuc duae sunt operationes , Intuitiva , & Reflexiva . Per intuitivam Mens res , vel earum Attributiones , directe cognoscit . Per Reflexivam Intellectus se detinet circa cognitionem obviā , sedè directam , ut eam examinet , videndo naturam , proprietates , Attributiones , affectiones , modos &c. rei cognitae : ut quando Triangulum apprehendit ; se detinet circa ideam Trianguli , ut in illa cognoscat Triangulum esse figuram tribus lineis comprehensam , habere tres angulos , duobus rectis aequales &c.

Ad

(VII.)

Ad Reflexivam credo pertinere Memoriam , per quam Intellectus jungit Ideas , seu cognitiones , seu sensationes praeteritas , & futuras , cum praesentibus . A qua junctione , omnia judicia , omnes ratiocinationes , imo omnis tristitia , & delectatio , quae a sensibus in nobis producantur , dependent . Nam cum dico : *Petrus est pulcher* , jungo ideam *Pulchri* , quae jam in me erat , cum Idea Petri , quae mihi est praesens . Cum dico : *Si Petrus est pulcher , ergo est amabilis* , jungo Ideis *Petri* , & *Pulchri* , Ideam *amabilitatis* , quae in me erat . Cum video Petrum , & credo eum esse Paulum , quid aliud facio , nisi jungere Ideam praeteritam Pauli , cum praesenti intuitionem Petri ? In Doloribus , quae est causa verae afflictionis , seu tristitiae ? Nisi ope Memoriae jungere cum praesenti dolore praeteritum , & futurum , cum solum praesens , cum instantaneum sit , instantanea etiam esset afflictio , ut fuit etiam in momentis praeteritis , & erit in futuris ; quae si singula spectentur , & unum ab alio secretum , ut verè sunt , semper instantanea , & numquam permanens invenietur afflictio . Sed quid est quod illam reddit permanentem , & intensam , & verè Tristitiam ? nisi Memoria , quae semper momenta Praeterita , & futura jungit cum praesenti ? E' converso quid Gaudium , & Lætitiam in Delectationibus efficit ? nisi Memoria , quae colligit in momento praesenti , momenta praeterita , & futura Delectationis .

In voluntate etiam duas operationes experimur Amoris , seu Desiderii , & Assensus , seu Judicii . Principium desiderandi in Mente Creatà est Amor erga semetipsam , cui insitus est . Ea verò cum sit terminata necessariò etiam desiderare , concupiscere , appetere aliam rem , aliud Ens ad se in suo termino sustinendam , debet , ut distinctius infra videbitur . Operatio judicandi est assensus conjungendi , vel separandi duas , vel plures Ideas , quas Intellectus format . Ut in dicto Judicio : *Petrus est Pulcher* ,

(VIII.)

cher, Voluntas conjungit apprehensionem Petri cum Idea Pulchri. Operatio dissentiendi, vel separandi duas Ideas, supponit unionem antecedentem duarum, vel plurium Idearum, ut cum dico: *Petrus non est Pulcher*, supponit, Voluntatem jam conjunxisse apprehensionem alicujus *Deformatis* cum illa *Petri*.

In omnibus istis Mentis facultatibus videre est illam imaginem, & similitudinem Dei, quam Deus ipse nos docuit. Nam in Vitalitate quisquis experitur illud Principium agendi a semetipso, in semetipso, & in corporibus, quod quamquam imperfectè, infinitam, perfectissimam Actionem, imo immanentem divinum Actum aliquo modo exprimit.

In intelligentia videre licet operationem formandi Ideas, ut veri, boni, entis, rei, numeri, mentis, hominis, bruti, plantae, figurae, trianguli, circuli, motus, quietis &c. quae aliquo modo illam Ideam Archetypam, per quam (secundum Platonem) Deus res informat (sed verè creat) exprimunt, si non in creando, ut Idea Dei, saltem in repraesentando, nam per illa Mens, naturam, essentiam, attributa &c. rerum particularium cognoscit. Sed Memoria est operatio; in qua magis elucescit illa incomprehensibilis gratia, quam nostris mentibus largitus est Deus. Nam cum omnis Creatura sit in illo perpetuo, rapidissimo cursu suae existentiae, quod tempus dicitur, itaut in praesenti momento B suae existentiae, momentum A praeteritum, jam non sit amplius, uti nihil adhuc sit momentum futurum C suae existentiae: ea est vis Intellectus per Memoriam, ut quasi ex nihilo eliciat momentum A, & C, ad illa cum praesenti momento B conjungenda in Cognitionibus, ut supra diximus. Hanc vim, quamquam continuè, ut verissimam, & indubitabilem in nobis experiamur, incomprehensibilem tamen esse fateamur; nam illud sistere rapidissimum cursum praesentis; per quem
omnis

(IX.)

omnis creatura ruere debet, non solum supra, sed quasi contra naturam rei creatae videri debet. Per hanc ergo mentem potissimum, & supra omnes alias suas facultates ad imaginem, & similitudinem Dei factam esse patet; nam si aliae, aliquod divinum attributum, ista divinam ipsam essentiam aliquo modo adumbrat. Nam *illa interminabilis vitae tota simul, & perfecta possessio*, quae aeternitatem naturae divinae exprimit, si non interminabilis, si non perfecta, saltem aliquo modo *totam simul* in memoria conspiciendam se praebet.

Hic obiter notandum quam summa injuria Baelius istam Boetii aeternitatis divinae definitionem improbet, & contemnat; nam quod sit interminabilis, quod sit perfecta, nulli dubium (ut divina) esse potest. Tota Baeliana difficultas ergo super illam *totam simul possessionem* cadere debet. Sed hanc in nostra memoria experimur, quamquam ut nostrae creatae menti aptari possit, noscere non valeamus. Quomodo ergo illam non credemus in Deo, cujus naturae tam aptatam videmus?

Sed hic Baelianus error in alio tum sui, tum aliquorum qui se ut Philosophos venditant, radicem habet. Nam isti aeternitatem (attributum soli Deo competens) ut durationem infinitam sibi fingere volunt, quando duratio potest competere solis creaturis (a); nam per illam creaturae habentes proprium esse semper successivum, ipsarum praesens nunquam integrum, & totum, sed *semper, & perpetuo deficiens, & ruens* ut mutilatum a praeterito, & futuro invenietur. E converso esse Dei, cum sit *simplicissimum* totum integrum est in actu, cum nihil possit deficere ei de eo quod est, vel acquirere de eo quod non sit; totum simul ideo suum praesens debet habere, cui nec praeteritum, nec futurum affici potest. Et tale praesens est aeternitas, de qua Boetius loquitur.

B

De

(a) Vide S. Augustinum Confess. lib. 11. cap. 24. & S. Thomam pluribus in locis.

De nostra voluntate aliquam similitudinem immensitatis Dei exprimente audiamus Cartesium . Nec verò etiam queri possum , quod non satis amplam , & perfectam voluntatem ; sive arbitrii libertatem à Deo acceperim ; nam sanè nullis illam limitibus circumscribi experior . Et quod valdè notandum mihi videtur , nulla alia in me sunt tam perfecta , aut tanta , quin intelligam perfectiora , sive majora adhuc esse posse , nam si , exempli causa , facultatem intelligendi considero , statim agnosco perexiguam illam , & valde finitam in me esse , simulque alterius ejusdem multis majoris , imò maximæ , atque infinitæ ideam formo , illamque ex hoc ipso , quod ejus ideam formare possum ad Dei naturam pertinere percipio . Eadem ratione si facultatem recordandi , vel imaginandi , vel quaslibet alias examinem , nullam planè invenio , quam non in me teneam , & circumscriptam , in Deo immensam esse intelligam , sola est voluntas , sive arbitrii libertas , quam tantam in me experior , ut nullius majoris ideam apprehendam ; adeo ut illa præcipua sit , ratione cujus imaginem quandam , & similitudinem Dei me referre intelligo , nam quamvis major absque comparatione in Deo , quam in me sit , tum ratione cognitionis , & potentiae , quæ illi adjunctæ sunt , redduntque illam magis firmam , & efficacem , tum ratione objecti , quoniam ad plura se extendit , non tamen in se formaliter , & præcisè spectata major videtur , quia tantum in eo consistit , quod idem , vel facere , vel non facere (hoc est affirmare , vel negare , prosequi , vel fugere) possimus , vel potius in eo tantum , quod ad id quod nobis ab intellectu proponitur affirmandum , vel negandum , sive prosequendum , vel fugiendum ; ita feramur , ut à nulla vi externa nos ad id , determinari sentiamus &c.

Et bene dicit , ut nullius majoris ideam apprehendam . Nam hoc ipsum velle , scè cupere intelligentiam majorem illa , quam habemus , nos admonet de defectu istius potent-

tentiae, nempè intelligentiae. Sed nemo voler, cupiet voluntatem illa, quam habet, majorem; Nam hoc ipsum velle majorem voluntatem, jam esset voluntatem habere majorem illa, quam habere credebat (a).

(a) S. Augustinus ultra progrediendo, ulterius effert similitudinem, quam ego exposui, in lib. 9. de Trinit. cujus argumentum in Editione Benedictina: Trinitatem in homine, qui imago Dei est, quandam inesse, mentem, scilicet, & notitiam, qua se novit, & amorem, quo se notitiamque suam didigit; atque haec tria aequalia inter se, & amica ostenduntur esse essentiae. Quem librum totum oportet legere. Sed me cohibere non potui, quin haec verba ex cap. 4. excerpta hic proferrem. Sicut autem duo quaedam sunt, mens & amor ejus, cum se amat; ita quaedam duo sunt, mens, & notitia ejus, cum se novit. Igitur ipsa mens & amor & notitia ejus, tria quaedam sunt, & haec tria unum sunt; & cum perfecta sunt, aequalia sunt. Si enim minus se amat quam est, ut verbi gratia, tantum se amet hominis mens, quantum amandum est corpus hominis, cum plus sit ipsa quam corpus, peccat, & non est perfectus amor ejus. Idem si amplius se amat quam est, velut si tantum se amet, quantum amandus est Deus, cum incomparabiliter minus sit ipsa, quam Deus; etiam sic nimium peccat, & non perfectum habet amorem sui. Majore autem perversitate, & iniquitate peccat, cum corpus tantum amat quantum amandus est Deus. Idem notitia si minor est, quam est illud quod noscitur, & plene nosci potest, perfectum non est. Si autem

major est, jam superior est notitia corporis, quam ipsum corpus quod ea notitia notum est. Illa enim vita quaedam est in ratione cognoscens: corpus autem non est vita: Et vita quaelibet quolibet corpore major est, non mole, sed vi. Mens vero cum seipsam cognoscit, non se superat notitia sua; quia ipsa cognoscit, ipsa cognoscitur. Cum ergo se totam cognoscit, neque secum quidquam aliud, par illi est cognitio sua; quia neque ex alia natura est ejus cognitio, cum seipsam cognoscit. Et cum se totam nihilque amplius percipit, nec minor nec major est. Rursus igitur diximus, haec tria cum perfecta sunt, esse consequenter aequalia.

Quam similitudinem ex Divo Augustino non eo attuli, quo profundum Trinitatis Mysterium explicem, quia hujusmodi similitudo ab Athanasio reicitur; sed tantum quod Mysterium hocce nostrae naturali rationi minime repugnare ostendam; ac repugnantiam, quam nos in eo percipiendo experimur, evenire, quia volentes rerum spiritualium naturam intelligere, a phantasia, sive materiae perceptione nos abstrahere nescimus. Mens est una, indivisibilis, & partibus vacans; Ideoque omnibus in suis actionibus, tota semper erit in unaquaque earum. Alienum ab ea corporeum illud Axioma. Omne totum est majus sua parte; quia partium expers est ipsa, ac ne quidem est totum (cum tali-

De attributis constitutivis Voluntatis.

DUO sunt attributa constitutiva voluntatis, ille spontaneus actus, quem nos barbare *spontaneitatem* appell-

lis ad partes refertur haec notio) sed est una simplex nihil compositionis habens. Unde nec dici potest, aut solam vitalitatem, aut solum intellectum, aut solam voluntatem, anima minorem esse, quia tota anima eodem tempore suam sentit vitalitatem, intelligit, atque vult. Et haec tria si in nobis sunt potentiae, hoc evenire ex rei creatae natura, quod quia finita, & limitata, continua est in actuum successione; nempe sicut in motu nunquam praesens designari potest; quia statim ac mens ad illud considerandum consistit non amplius motum invenerit. Ita continuus fluxus actuum harum trium nostrarum facultatum per tempus, h. e. a praeterito in praesens, & ab hoc in futurum non finit earum actualitatem permanentem unquam esse, sed semper participantem de praeterito, & futuro. Ac ideo ut potentias ad esse eas consideremus oportet. At in Deo, qui actus est purissimus immanens aemet, quae in nobis potentiae, Personae esse debeant.

Et si hoc Mysterium aliis nostrae Fidei incomprehensibilis, non repugnat nostrae naturali rationi, nolenti modo phantasia niti, sed lumen intellectus; imo suae propriae naturae sensum interiorem sequi. Quanto alia minus repugnabunt. In quibus credendis, quam generalem repugnantiam habemus, est nos vel- le perquirere *quomodo* fiant? Sed

quot propositiones mathematicas in dubium non revocamus, & *quomodo* fieri possint nesciamus? Certum est nos nescire, quomodo angulus, quem tangens cum circulo facit, infinitas curvas, non autem rectam capere possit & nihilominus, qui de hujus propositionis veritate haec iraret, insipiens haberetur.

Idem esset de eo, qui dubitare vellet, quod Asyndotes hyperbolicis in infinitum seipsas accedentes nunquam se tangent. Sed quid ego dico de propositionibus mathematicis, cum de ipsis rebus magis obvis, & quae quotidie nostris sub sensibus cadunt, nesciamus *quomodo* fiant. Qui scire potest, *quomodo* alterius corporis motus, alteri communicetur? Immo ego ultra progredior dicendo, nullius naturalis effectus nos *quomodo* scire. Corticem peruvianum febrem depellere continuo experimur, at *quomodo* hoc faciat est incompertum adhuc; Et ita in omnibus rebus naturalibus, in quibus si nos pro terendo tempore in investigando illud elementarium *quomodo* fiant, operam animadvertendo quot fiant daremus, in detegendis illis mirum in modum proficeremus.

Oponi poterit, Mysteriorum nostrae Fidei veritatem haud nos ita certo scire, ut propositionum mathematicarum, effectuumque naturalium. Sed respondebimus, nostrorum Mysteriorum, nos rationem natura-

(XIII.)

pellabimus ; & indifferentia ; seu facultas ad opposita : Spontaneitas est illa vis , illa inclinatio a nobis ipsis , ut *ad id , quod nobis ab intellectu proponitur* (adderem a sensu interno , sive externo) *ad affirmandum , vel ne-*

turalem moralem in Traditione firmata , & antiqua fundatam habere (ut in *Adami peccato dixi*) cui fidem saltem illam , quam *Cæsaris , Ciceronis , Augusti &c. gestis* , praestare debeamus . At si hujus traditionis nihil aliud , quam quod a majoribus nostris ad nos usque pervenerit , sciremus ; tamen cum esset ita idonea , atque aprata , ad convellenda vitia , ita rationi , imo sensui communi uniformis , in dubium illam minime vocare debemus , solo illo praetexto *quomodo* ea mysteria fieri possint . Gentilium traditio iure merito a Christianis exposta ; tum quia Deorum multitudo rationi repugnat ; tum quia unusquisque eorum Deus inter tantos describatur ; nam qualis Juppiter inter tot Joves , qualis Hercules , qualis Bacchus , qualis Venus , inter tot Hercules , Bacchos , Veneres variorum temporum nationumque designari poterat ? tum quia istorum Deorum eodem quo tempore immortales credebantur , sepulcra ostendebantur ; tum denique ob impudicitias , obsecrationes , crudelitatesque historis traditas , quae in eorum mysteriis committebantur : abusus qui irreperant praetereo , sed tantum dico quos Principes magistratusque auctoritate firmaverant . Sed in nostris omne sanctum , omne consonum , apratumque fruenandis vitiis , atque libidimbus compescendis .

Sed quod maxime hic notandum est , Diabolum , cum velit nos a credendis nostrae Fidei dogmatibus retrahere sub praetextu , quo nostram

naturalem rationem superent , adigere ad amplectenda sua mysteria , quae quidem nedum naturali rationi , verum etiam ipsi communi sensui opponuntur . Ecce autem Lucretius , patheticè descripta Religionis tyrannide , ut Mundum opprimere volentis , deprimendo hominum intellectum , quam libertatem huic servituti substituit ? Dare materiae activitatem ex semetipsa movendi . Velocissimum continuo motum atomis suis deorsum tendentibus inesse : & quia isto deorsum conatu nunquam aliae aliis obviam essent , ac ideo nullam rem corpoream formare potuissent , haud ad perpendicularum eos , sed oblique ferri contendit . At quis non videt corpus nunquam a seipso moveri , sed aut a mente aliqua , vel alio a corpore impellatur oportet . Illum omnium atomorum in corpore rapidissimum motum quis videt unquam , praesertim si corpus sit solidum ? Ac nemo ignorat cuique istarum atomorum unioni ad rem corpoream formandam illum contrarium esse . Porro in Mundo quem ille infinitum putat , quomodo dari queat illud sursum , illudve deorsum , quo vult suas atomos ferri ? Hoc deorsum , quod super terram nos videmus , centrum suum non excedit , quo omnia sua corpora ab aethere circumfuso impulsu tendunt . Istum corporum conatum , quem scholae *tendentiam* appellant , ad perpendicularum non oblique fieri videmus ; praeterea ob eam ipsam rationem , qua in mundo infinito ab Epicuro elicto non posset esse sursum

gandum, siue prosequendum, vel fugiendum, ita feramur, ut a nulla vi externa nos ad id determinari sentiamus.

Sed per hoc attributum, nihil libertatis, nullum actum in voluntate videre licet. Sed illud quod constituit libertatem voluntatis est indifferentia, per quam ad unum magis, quam ad alium actum affirmandi, vel negandi, seu prosequendi, vel fugiendi, se determinat. Per hanc indifferentiam voluntas exercet electionem, quae verè activam illam constituit, cum è contra *spontaneitas* non sit, nisi cœcus impetus sine termino ad quem se dirigere debeat.

De libertate Dei, & mentium Creatarum.

Indifferentia, seu electio, seu libertas apud Theologos dividitur in libertatem exercitii, siue contradictionis, & libertatem contrarietatis. Haec similiter in libertatem servato, & non praetermissio ordine finis, & non servato, vel praetermissio ordine finis. Harum quatuor postrema species, cum perinde sit ac indifferentia ad bonum, & malum, quamquam in infimo gradu, quia nimirum voluntas imperfectè suam exercet libertatem, atamen, quia mentibus creatis est potissima, sibi per antonomasiam indifferentiae nomen adscivit; unde ejus usu propterea scholae ad exprimendam Dei libertatem abstin-

nent.

fum aut deorsum, ne quidem obliquum, aut perpendiculum, quae solummodo ad nostrae terrae superficiem referuntur.

Motus igitur ab ipsa materia exortus: motus cujusque atomi velocissimus: deorsum in infinito: omnia corpora ad hoc deorsum tendentia: hujus motus obliquitas: haec omnia mysteria a Lucretio Religionis, siue Providentiae subrogata, nedum intelligentiam nostram excedunt, sed ei planè opponuntur. En

igitur suus heros Epicurus, generis humani ab oppressione Providentiae liberator post tot magnifica promissa: durae servituti, atque suarum futilium hypotheseum, imo chimericarum visionum oppressioni illud subicere studet.

Idem quod ab Lucretio factitatum videri potest in omnibus objectionibus, quae nostrae fidei mysteriis sunt, quia sublato uno, praetextu, quod nostram supra rationem sit, ei aliud ad libitum inventum opus

nent . Ideoque videndum cur haec indifferentiae species Deo aptari non possit , nulla ex re tamen ejus perfectissima libertate imminuta .

Deus igitur , ut perfectissimus , perfectissima adhuc supra illam omnium mentium creatarum debet esse sua libertas .

Nam quod attinet ad affirmandum , cum id nitatur vero ut a nobis creditur , quamvis multoties non tale , sed falsum sit , quod reddit nostram indifferentiam non firmam , & ideo imperfectam ; nam cum falsum invenitur illud , cui primo , uti vero a nobis habito assentieramus , in contrariam partem assensum nostrum vergere cogamur . Sed in Deo cum sit ipse auctor veri , & ideo de ipso non judicet , cum ipse illud sustineat , imò tale reddat , quanto perfectissima debet esse ejus libertas , quae cum cogi non possit a meliori examine ad se invertendam , a pura sua voluntate dependet .

Circa amorem , seu desiderium , quod est alterum voluntatis attributum , hunc sic perfectissimum in Deo considerare debemus , ut diversae a nostro naturae illum cognoscere fateamur . Nam cum Deus sit Creator , & Con-

ser-

opus est subdicere , quod verè ipsi rationi contrarium , imo oppositum esset .

Quod ego peculiari modo in aliis oppositionibus , quae ab Heterodoxis nostris mysteriis fiunt , aliquibus meis cogitatis ostensurus sperarem , si gravis aetas , quae premor , resque familiares , quae me totum in nihil agendo occupatum tenent illa promere sinant .

Interim accuratè caput indubitabilis traditionis de Adamii peccato Lectori perpendendum erit , quo in capite originis nostrae corruptelae demonstratio fundata est ; sequendo *κατάδε* ipsam traditionem , quae hanc interruptè in Ecclesia secun-

dum promissionem a Christo ei factam , uti perpetuè duraturae conservanda fuit . Tum etiam peccati gravitatem ; praesens denique caput naturae nostrae animae , in cujus perquisitione Trinitatis mysterium possibile videtur ; eo quia haec tria capita altè penetrans , Marte suo in ipsis firmissima argumenta invenire poterit , quibus alia nostra mysteria naturali rationi , quam sint uniformia ostendet ; ac è contrario eidem rationi opponi inventa omnia figuratè , *all'ovicè loquendi* , *examinis viae* *via rejecti auctoritatis* , *articulorum fundamentalium & non fundamentalium* , ceterorumque quae nostris mysteriis Increduli substituire coguntur .

(XVI.)

servator rerum illas vult ad eas sustinendas ; nos , ut ab illis , sustineamur , & fulgiamur : in ipso non est desiderium , sed vera volitio , verus amor , cum quo omnes res ad se inclinat , ut illas sustentet ; in nobis nihil aliud est , quam desiderium , appetitus , inclinatio versus res ad inveniendum in illis fulcimen , quod nos sustineat .

Quod ut melius explicemus , considerandum nobis est , quod omne Ens cogitans cum debeat necessariò per suam essentiam habere intellectum , & voluntatem , est de necessitate suae essentiae , quod prima operatio sui intellectus sit semetipsum , vel saltem propriam existentiam cognoscere , ut prima , & necessaria operatio suae voluntatis sit amor erga semetipsum .

Deus ergo cum sit Ens cogitans , imo mens suprema perfectissima , debet etiam perfectissimè seipsum cognoscere , uti etiam seipsum amare . Cum ipse sit perfectissimus , immensus , infinitus , a se & ab alia nulla re dependens , suus amor erga seipsum debet ab ipso praeferrì amorì omnium creaturarum . Et ita Deus non potest constituere ultimum finem sui amoris qualemcumque rem creatam , sed semetipsum solum .

E' converso omnis mens creata , quamvis noscere , & amare semetipsam , haud tamen semetipsam ultimum finem sui amoris facere debet , quia voluntati in suis inclinationibus sequendum intellectum est suggerentem sibi summum Ens , a quo ipsa mens creata fuit , & in omni momento conservatur . Itaque intellectus sic voluntati objectum praebet , ut desideriorum ejus sui amoris etiam considerati uti proprii , h. e. erga seipsam mentem , illud ultimus esse debeat finis . Nam veri proprii , verique sui utilis causa ferri debeat ad faciendum suum ultimum finem , ad amandum super omnia , etiam supra semetipsam , illud Ens , quod non solum ipsam creavit , & continuò conservat , sed quod solum in omni momento sit capax sustinendi
cam ,

eam , & explendi sua desideria , quæ nullum Ens creatum , neque proprium suum nunquam implere , & sustinere potest . Hoc ergo erit verus sui proprius amor , estque omni menti creatæ habendus ; ut voluntas luminis intellectus innixa operetur .

Sed si voluntas non sequendo lumen intellectus temerè ruat ad faciendum semetipsum ultimum finem sui amoris , neque hoc consequetur . Nam voluntas non poterit se compescere , non poterit acquiescere in illo solo objecto . Etenim mentes creatæ debent se cognoscere ut finitas , & ideo terminatas , & deficientes ; ista cognitio est ita ab ipsis inseparabilis , ut etiam invitæ debeant illam semper habere , cum sit propriæ essentiae , & naturæ . In ipsarum termino igitur istæ mentes , respicientes propriam deficientiam , hoc est proprium nihil , iste abissus nihili , illas horrore perfundit , uti illarum esse destruens . Itaque ne ad illud barathrum ruat , alio Enti innitendum est illi , a quo illud vacuum nihili ab ipsa in semet fugitum , repleatur , repareturque . Et ita hoc aliud esse , & non amplius ipsa , erit terminus suæ voluntatis . Sed istud esse cum non sit illud summum , infinitum Ens , a quo ipsa mens semet averterat , erit aliud Ens creatum ; sed postea agnoscens in illo eundem terminum , & ideo idem illud tam exosum nihil ab illa in semet ipsa effugitum , est illi opus , ut ad aliud Ens creatum , cui innitatur , transeat ; in quo cum ei accidat idem , quod in primo , transit ad aliud . Et ita objecta voluntatis semper commutabuntur , ea minimè inveniente illum ultimum finem , qui debeat illi suum fulcrum , suamque quietem præbere . Ideo mundanae res nunquam explent nostras cupiditates . Ideo Alexander post acquisitum penè totum orbem terrarum , querebatur tantos mundos superesse , in quos suum imperium extendere non posset .

Iste cæcus amor mentis erga seipsam , iste impetus voluntatis

tatis faciendi seipsam ultimum finem sui ipsius, est fons, origo mali; imò omne malum, quod sit in mundo. Nam cum Deus sit supremum, infinitum bonum, ipse solus potest explere desiderium voluntatis creatae, quae in illo solo potest invenire suum firmum, & perpetuum fulcrum. Nam causa appetentiae boni in omni voluntate est, quod mens creata sentiens in semetipsa suam deficientiam, suum terminum, nititur, ut supra dictum est, super aliud Ens, quod illa credit posse istam suam deficientiam supplere, & ideo esse ipsi bonum. Sed quando voluntas Ente creato nititur, ut suo ultimo fine, & sic ut suo summo bono, cum illud aptum ad se sustinendam non inveniat, jam non erit suum bonum. Hoc ens ergo, quamquam bonum in semetipso, respectu voluntatis erit malum, quia ab ipsa usus istius Entis perversus fuit. Et ita ista voluntas erit auctor mali, quod ut a se sola proficiscens, contra ipsam solam habet suum effectum, & respectu ipsius erit malum, ut infra melius explicabitur.

Ex dictis videre licet. Primum Deum non esse auctorem mali, sed illam voluntatem creatam, quae usum boni pervertit tota penitus adhaerens illi bono (h. e. finito) quod illam sustinere non potest. Et hic est notandum quam gravis, quam ingrata erga Deum sit ista perversio voluntatis creatae, quae cum a Deo creata sit tantae extensionis, tantae amplitudinis, ut quasi immensitatem Dei aliquo modo adumbret (ut supra vidimus), & haec gratia illi concessa, ut sua vi, sua amplitudine superans omnes res creatas, ad suum factorem, qui solus tantam ejus vim cupiendi potest explere, & sic in illo quiescere, ad se sustentandam se volvat; tantam suam vim, tantum conatum in nihilum creaturarum velit disperdere, unde sine vi, sine vigore, & in nihilum praecipitaram se inveniet.

II. Deum nihilominus esse infinite liberum, quamquam auctor

auctor mali non sit , nec esse possit . Nam cum illa indifferentia mentium creaturarum ad bonum , & malum (quae maxima in illis habetur , non consistat , nisi in faciendo ultimum finem sui amoris , vel Deum , quod est bonum creaturae , vel semetipsas , quod est malum . In Deo ratione dignitatis objecti , h. e. ipsiusmet Dei) isti duo actus tam oppositi in creaturis , h. e. faciendo ultimum finem Deum , & se ipsas , dico in Deo sunt unus , & idem actus . Et ideo in hoc actu non potest dici Deum privatum indifferentia , sed indifferentiae in hoc actu non esse locum , cum non duo , sed unus sit , vel sit unus , qui duos creaturae actus comprehendit .

III. cum indifferentia , & ideo libertas mentis creatae circa bonum , & malum sit inter duos actus , scilicet amoris Dei , & sui super omnia . Si ista mens a Deo cogeretur amare Deum , jam non esset indifferens , & ideo non libera , quod contra naturam suae voluntatis foret , itaut ista potentia in illa destrueretur , & ita nullus amor in illa , neque sui ipsius relinqueretur .

Et si in mentibus beatis voluntas non potest a summo bono sejungi , hoc evenit , quia quando in illa erat libertas indifferentiae , hoc est inhaerendi Deo , vel sibi metipsi , ut ultimo fini , cum Deo inhaerere ipsa voluerit , quomodo posset ab ipso amplius separari ? Illa in actu indifferentiae cum esset in perfecto aequilibrio , voluit lancem sui actus versus Deum pendere , ideo quomodo amplius poterit in aliam partem illam desistere ? In isto actu illa cum se a lumine intellectus duci siverit , in Deo invenerit illud forte , illud infinitum objectum suorum desideriorum , quod semper , & continuè illam sustentabit in sua deficientia , quam uti terminata , debet semper in semetipsa sentire . Ipsa voluntas indefinenter fovebit suum proprium amorem in ista electione , sibi complacens in illa , non obstinatione , sed constantia quia perpetuè videt utile & bonum sibi ab illa perveniens . Et

quis poterit unquam rumpere istam catenam utilis , & boni , quae mens continuè experitur ab ista sua tam recta tam rationi consentanea inhaesione ?

E' converso si voluntas in statu suae indifferentiae lancem suae inclinationis , erga semetipsam pendere fecisset , faciendo semetipsam suum ultimum finem , unde sumet illa auxilium ad resurgendum , ut summo bono inhaerescat ?

Tota sua vis ab ipsa in ista dejectione est collocata , jam subsedit , unde ergo eliciet illa istud auxilium ? Imo magis , magisque eruet a semetipsa novos impulsus ad istam suam ruinam . Nam idem impetus proprii amoris caeci , qui illam in primo actu impulsit ad se sibi nitendum , in secundo actu , sive momento non solum perget , sed adjuncta sibi obstinatione non recedendi a primo suo actu , quamquam tam malè collocato . Et si in primo actu noluit duci a lumine intellectus sibi dictante summo bono nisi , quomodo posset in secundo actu , si istud lumen jam a primo actu obscuratum , infractum fuit ?

Sed istud idem lumen a mala mente tam neglectum , non cessabit (etiam illa invita) continuè illi suggerere impenitentiam Dei cum sua infinita perfectione , quae propriam ipsius imperfectionem , suum pene nihil sustinere potuisset ; cui lumini cum illa obstinatio sequendi suum primum actum , non permittet amplius voluntati adhaerere , non idèd illud cessabit voluntatem in sua obstinatione inquietam reddere , sed continuè anxiam , continuè irrequietam , continuè distractam inter ipsum lumen intellectus , & suam obstinationem esse coget . Quod quantum sit contrarium naturae voluntatis , quae in una tantum re , & indivisibili consistit , ut dicit Renatus , nemo non videt , nam in eodem tempore ; in ipso actu , in quo sua obstinatio illam detinet , in praefendendo , vel aequalem faciendo seipsum Deo , lumen sui intellectus istam praeferentiam , vel aequalitatem illi , ut impossibilem

bilem suggeret , & ita illa distracta inter desiderium suae obstinationis , & iudicium sui intellectus negantis possibilitatem istius sui desiderii ; cogitur uno eodemque actu negare ; quod appetit . Inter quos duos tam oppositos actus ipsa voluntas magis magisque se , & suam libertatem imminuet , imo in nihilum reducet .

Ita Lucifer in suo illo *Ponam sedem meam in Aquilone* ; & *ero similis Altissimo* , dico in illo suo primo actu , cum amorem erga seipsum a proprio sensu interno , qui nihil , nisi semetipsum illi suggerere poterat , & non ab intellectu , qui excellentiam Dei illi demonstrabat , se duci maluisset , ab isto primo actu orta est illi in secundo actu obstinatio sustinendi , quod in primo actu elegerat , quae quamquam lumen intellectus vicisset , non ided istud desinit mentem Luciferi continuò vellicare ostendendo illi excellentiam Dei supra ipsam , & ided illam similitudinem esse impossibilem ; & quia Lucifer illum sequi noluit , istud lumen non amplius illi ad consolationem , & gaudium (ut mentibus beatis) inserviet , sed ad illius desperationem , & odium contra Deum augendum , & ided sua voluntas semper torta , semper distracta , unde sua libertas coacta , in servitutem redacta a propria obstinatione invenietur .

Sed istud exemplum Luciferi nos ducit ad aliam demonstrationem necessitatis indifferentiae in mentibus creatis . Nam cum usque adhuc ista necessitas visa fuerit in natura voluntatis , seu libertatis ipsius mentis , sine qua jam mens esse desineret . In praesens videre licet confirmationem istius necessariae indifferentiae in magis antiqua , magis indubitabili , magis autentica omnium Historiarum , quae in toto orbe confectae fuerint , dico in nostra sacra Scriptura , quae nos docet Dum nullam mentem sine hac indifferentia creavisse . Nam puri spiritus , ut Angeli , & Demones , habuerunt primum statum istius indifferentiae , per quam illi summo bono , isti sibi metipsis tan-

tantum adhaeserunt. Ita etiam animae duorum nostrorum Protoparentum, in primo actu illarum creationis ante primum illarum peccatum. Et si post peccatum haec indifferentia qua parte vergit ad bonum h. e. ad Deo inhaerendum in ipsis, ut in Lucifero, & malis Angelis, extincta non fuit; tam debilis, tam vulnerata in ipsis remansit, ut sine auxilio gratiae reparatricis ad Deum assurgere nunquam posset, ut clarius infra videbitur. Quod factum tam constans, tam generale circa indifferentiam in omnibus mentibus creatis, etiam demonstrabit a posteriori, talem indifferentiam h. e. ad bonum, & malum esse de natura, & essentia mentis creatae, itaut illi adimi, nisi a semetipsa, non possit. Nam cum Deus sit auctor naturae, quando videmus aliquod attributum semper, & invariabiliter affixum alicui rei, credere debemus illud esse inseparabile ab ipsiusmet rei natura, & essentia.

Eti in anima Christi ista indifferentia ad malum locum non habuit; fuit in causa illa artissima unio Hypostatica ad quam a Divino Verbo cum semetipso fuit assumpta, per quam primus actus amoris erga semetipsam, ab illo erga Deum non potuit sejungi.

De praesenti statu mentium humanarum, seu animarum.

Considerando mentes in semetipsis, jam vidimus supremam mentem perfectissime liberam manere, quamvis indifferentia ad malum in illa locum habere non possit, cum idem actus amandi semetipsam super omnia, in quo omne malum consistit in illa suprema mente sit perfectissimum bonum.

Vidimus etiam mentem creatam non potuisse creari sine indifferentia ad amandum semetipsam super Deum in suo

fuo primo actu a seipsa elicitō , nam per hoc destructa fuisset .

Ut etiam istae mentes cum in primo actu ad amandum suum Creatorem accessissent , quamquam in Actibus sequentibus ab isto amore non potuissent recedere , non ideo minus liberae , imo magis , quam in primo Actu illarum tam utilis Electionis remanent .

Supereſt ut Mentes Corporibus addictas hoc est animas , ut in praesenti nostro statu eas esse experimur , examinemus .

Omnibus notum Indifferentiam nostrae voluntatis , qua parte ad bonum inclinare se deberet , in nobis summè debilitatam , & infirmam , & è contra qua parte ad malum tendit ut alterius victricem experiri . Omnes Infideles , omnes Ethnici in hoc cum nobis consentiunt , per omnium ora volitat , illud querulum Axioma *Videa meliora proboque , deteriora sequor* . Huic nostrae infelicitati , etiam adiungitur illa infirmitas nostri corporis , per quas anima nostra infinitis sensibilibus afflictionibus quotidie subici se experitur .

Inter multa deliramenta ad excogitandam causam huiusce duplicis infelicitatis animae nostrae , duo videntur insipientibus Mundi magis viguisse .

Unum , est illa hypothesis Metempsychosis ad libitum somniata , cui caeca fide credendum foret , dico caeca , quia ista fides super nullam antiquam non interruptam , & constanrem traditionem fundaretur . Cui addas istam hypothesim multis insolubilibus difficultatibus obnoxiam esse . Nam si Deus nostras animas in poenam Peccatorum carceri nostrorum corporum addidisset , quae ipsae in alio Ideali Mundo (ut ista vult hypothesis) commississent . Per hanc poenam illis infligam Deus illas posuisset in statu , in quo magis , quam in primo ad committenda peccata obnoxiae forent . Quod esset facere Deum auctorem mali . Et si illae animae in illo primo ipsa

Ipsarum mundo in malum ceciderunt ; quamquam tunc non adhuc gravatae non debiles effectae a praesenti nostro corpore , quomodo illis possibile foret ab illo malo resurgere postquam illi primae earum malitiae iste novus obex adiceretur ?

Secundum deliramentum primo longè absurdius , est illa impia nequissima , subdola hypothesis Manichaeorum , per quam Antideum nescio quem malum , Deo vero opponunt , ita ut hunc ut boni , illum ut mali auctorem effingere velint . In qua hypothesis praeter absurditatem fictionis in prima notatam videre licet illam ineptam ad causam nostrae infelicitatis explicandam . Nam si Deus bonus non potuit compescere mala ab illo malo Deo in nobis producta , debebat potius se abstinere a nos creando ne permitteret facturam suam ab alio difformari . Et si mentium creaturarum aliae beatae , & ideo totae bonae , in totum felices , aliae damnatae ; & ideo totae malae , totae infelices effectae , in illorum hypothesis , nunc malum vicisse bonum consequi oporteret . Haec vicissitudo dominii , quam sit absurda , quam opposita naturae & Essentiae Divinae , quisquis videre potest . Sed ineptiae istius hypothesis , cum à doctissimis viris maxime a Sancto Augustino jam explosae fuerint , non est nostrum in illis immorari . Eo magis , quod illius defensores eam defendere parvi pendunt , sed illorum conatus est ad labefactandam veram causam nostrarum infelicitatum , quae a prava nostra voluntate tantum ortum habuere , nam humana superbia dum a se amoliri causam mali nititur , eam in illum a se effectum Deum reicere conatur .

Expulsis ergo tam male assutis fictionibus circa causam mali , & ideo nostrarum infelicitatum , oportet veram ostendere .

Ad hoc faciendum uti ad omne verum in materia facti eruendum oportet , rejectis omnibus Hypothesibus , omnibus humanis figmentis , factum ipsum examinare ; &
quia

quia omne factum a catena aliorum factorum dependet, opus est istam catenam protequi, ut ad principium, & ideo ad causam istius facti perveniamus. Catenam factorum eandem esse ac illorum Historiam, liquet. Factum ergo est, nos homines illis duplicibus infelicitatibus obnoxios nati; ab Historia ergo nostrae generationis, causam hujus facti eruere nos oportet.

Hanc Historiam nulla natio, nulla secta, nulla religio, tam antiquam, tam authenticam, tam non interruptam, uti nostra, possidet; ad eam igitur nobis opus est ut recurramus, ut in illa principium nostrae generationis, & ab illo causam nostrorum malorum discere possimus. Et quis tam vecors, tam mente captus, istius Historiae fidem in dubium revocare posset? Imperia Assi-
 rum, Medorum, Persarum, cum suis legibus, annalibus, religione, perierunt. Sola nostra Historia ab origine Mundi usque ad nos, intacta, inalterata, non interrupta in nostris sacris Libris a Populo Judaico servatis, pervenit; quorum conservatio ostendit ipsos, ut a Deo nobis dictatos, ita ab ipso per suam Omnipotentiam supra omnem communem rerum vicissitudinem nobis servatos fuisse. Nam quomodo potuisset populus toties in durissimam servitutem reductus, cui sacra toties interdicta, semper omnibus nationibus despectui, numquam aliis imperans, cujus civitas, & templum in quo omnia sua Archivia, omnes Genealogiae, omnia acta authentica, omnia sacra servabantur, toties diruta a fun-
 damentis, & flammis mandata fuerit. Dico quomodo potuisset iste populus sine speciali Dei auxilio suos sacros libros, suos annales supra omnes triumphantes nationes, quae omnes suas traditiones ut dixi, amiserunt, solus servare? Et postea ab eo ipso, quamquam invito, nobis perventi, ne cui in mentem cadere possit illos a nobis fictos, cum illorum depositarius fuerit idem ille populus tam nobis inimicus, & insensus.

Isti Historiae ergo , antiquae ut Mundus , nobis perven-
tae per constantem , & numquam interruptam traditio-
nem per totum cursum annorum sex mille , firmissimè
videtur. innixa fides , quae ei praestari debet ; eo ma-
gis , quod nullum absurdum continet , & mirabili paten-
tisque modo omnem nodum hujus facti solvat , & ex-
trahat .

Ab ista ergo docemur , Deum post creatum universum
Mundum , creasse Adamum ad imaginem , & similitu-
dinem suam , utri & Evam illius uxorem . Subiecisse
illi omnem terram cum suis viventibus . Possuisse eos in
amaenissimo Pomario , ut ejus fructibus vescerentur . Vesci-
tasse illis unam solam arborem , ne de ejus fructibus co-
mederent . Et quia erant ad imaginem , & similitudinem
suam , & universae Terrae mandare debebant , eos re-
ctos , & sine ullo malo , neque defectu animae vel cor-
poris creavit , & ideo nudi vivebant sine ulla erubescen-
tia , nam in illis non erat malum , neque corporis de-
fectus , de quo erubescere potuissent . Diabolus seduxit
Evam ut comederet de illo vetito fructu , ei suggeren-
do ab illo scientiam boni , & mali eam habere potuisse ,
& ideo Deo aequalem evadere : *Eritis sicut Dii scientes
bonum , & malum* . Illa post comestum fructum , indu-
xit Adam ut idem faceret ; statim post illam infractio-
nem divini praecepti , erupit in illis erubescencia suae nu-
ditatis , & ideo ambo sibi fecerunt *perizonata* è foliis
arborum ad tegendum sua pudenda . In paenam illorum
delicti , hoc est mali , Deus ejecit eos ex illo amaeno
Pomario , & praedixit illis omnes labores , & mortem ,
quae ab ipso delicto eis superventura erant .

Ex hac historia fufius principio nostri sacri Codicis scripta ,
& luculentius in aliis ejusdem libri locis explicata , confi-
derare oportet ; quod illud *eritis sicut Dii* , cujus blan-
ditius affecti illi nostri Protoparentes , a creatione recen-
tes , malum in Mundum intrudere , nihil aliud fuit ,
quam

quam confusio ideæ Creatoris cum illa creaturæ , sicut ipsi erant . Nam menti Adami ex nihilo erutæ , exercendo intellectum , ideæ primum obviæ fuerunt illæ , sui ipsius nempe , & Dei . Illius , quia conscia erat ; hujus nedum propter conscientiam , quæ continuò ei suam propriam deficientiam suadebat , ideoq; illam animadvertēbat ut repræsentantem eum , qui ipsam creare , quotidieque conservare potuisset ; sed etiam in primo suæ creationis momento , clarè , explicitè , ac directè intellectum cognovisse Deum , utpote ab illo perfecta ratione præditum immediatè creatum . Exercendo postea voluntatem , primus actus , nulli dubium , quin fuerit illa naturalis propensio erga semetipsum sive amor proprius cuique menti insitus . Ista ergo voluntas , sive iste amor proprius , eodem tempore quo se exeruit , has duas ideas , quibus inniti potuisset , ab intellectu habuit . Voluntas verò , cum in hoc fulcimine regi debuisset a vera unione quam inter se hæc duæ ideæ habebant , ab illa scilicet necessariae dependentiæ creaturæ a supremo factore , in qua suum reperisset verum fulcrum (quia semetipsum amando , eo magis Creatorem suum , atque Conservatorem quis diligere debet) temerè utramque conjunxit , ac si essent ejusdem naturæ , & identitatis . Et hoc pacto creatura sibi blandiens , Deum posse fieri se credidit .

En igitur primus error in Mundo , & una simul origo peccati ; itaut discerni nequeat , uter primum sibi vindicet locum , alterius cum alter causa fuit . Nam hinc dici potest , amorem proprium fuisse , qui hæc duas ideas illa falsa unione , quam tetigimus , confudit , atque errori causam dedit . Inde , ac error iste , causa consummati peccati in illis primis Progenitoribus nostris , pomum a Deo vetitum comedentibus , fuit . Quid præterea mirum si perturbata , atque confusa unione illarum idearum , quæ præcipuæ in nostra mente erant , reliquarum uniones

perturbatum ; atque confusum iri ? Et hanc praesertim idearum mutuam obscuritatem , eo magis auxere sensibiles perceptiones . Nam commissso peccato , ut ager materialis Adam *tribulos* , & *spinas* produxit semper frugiferis plantis nocitura ; ita & in intellectuall nostra mentis agro , spinas tribulique sensibilibus perceptionum coaluere , suffocantes continuò spirituales ideas , quae nedum menti utiles , sed familiares , veluti eae , quae sibi externa ex vi minimè obveniunt , nec res a sui natura dissimiles , perinde ac perceptiones sensibiles , representant .

Sed ut funditus excutiamus hoc quomodo eveniret , considerandum nobis est . Corpus purè passivum cum sit , illam impressionem tantum , quae ab externa actione illi provenit recipiendi capax esse . Corpus ideo nostrum menti unitum ab ea actionem illam , quam mediante unione exercet , recipit ; ac insuper , quia aliis corporibus circumdatum , recipit ab ipsis impressionem illam quam suo contactu in ipsum gignunt . Harum igitur causarum , actionis nempe mentis , & corporum impressionis , medium existens , in statu innocentiae , quia rectum a mente , hujus actio in ipsum , regebat quoque aliorum corporum impressiones , quae nihil aliud tunc conari poterant , quam expergestis menti sensibus , illam praesentia corpora monere .

In hoc igitur statu a Deo noster Protoparens creatus fuit ; talis nempe unio erat mentis cum corpore , & haec unio in qua mens imperium suum sibi competens conservabat , huic statui conveniebat , in quo ita Deus mentem , & corpus creaverat : illam scilicet absque culpa , & hoc in perfecta proportionè , & partium symmetria suarum . Sed post primum peccatum non ita se praestitit ; nam ipse actus non parendi Deo , mentem obnubilavit , infirmamque in se ipsam reddidit , uti vidimus ; inde corporis depravatio . Quales anxietates , quales horrores , quales convulsiones non excinet in nostro corpore ille

ille angor , ille latratus (ut ita dicam) propriae conscientiae post peccatum commissum , ac praesertim prima vice cum illud nos perpetravimus ? Et nihilo fecius nostra corrupta natura inter culpas nata , credenda quae conscientiae stimulis se callum obductum ire . Quam maximam tunc impressionem exinde , quantam perturbationem , & corruptionem symmetriae in Adami corpore agere debuit primus ille stimulus , cui tunc innocens ejus natura nullum habitum , nullumque ideo callum obducere potuerat ?

Perturbato hoc ordine , quo corpus regebatur a mente , in illa nova dispositione , seu symmetriae corruptione , non amplius eo modo , quo primum , regebatur ab illa , cum ejus namque actio in corpus infirma evaleret . At quantum nostro corpori mentis actio defuit , tantum impressio corporum , quae illud circundabant , crevit . Haec impressio , infirma nostrae mentis actione reperta , non solum ab ea dependentiam , atque regimen respuit , sed suum proprium corpus continuò affligebat , unde cum suapredicta proprii sui corporis perturbatione , & symmetriae corruptione , omnes dolores , omnes infirmitates , omnes denique , quas vocant , poenalitates , in Adamum irrupere . Et si in statu innocentiae haec impressio usui erat illi excitandis tantum sensibus , post peccatum verò , illam ad ipsorum occupationem , ac propterea ab ipsis distrahi , opprimique adegit .

De concupiscentia .

HAEC adactio est illa exitialis concupiscentia , quae Adamum post ejus peccatum oppressit . Ab hac , ejus voluntas postquam sensibus inhaeserit , spretis intellectus luminibus , & cum haud par esset , imo utpote enervata , ad sese ab hac inhaesione separandum , experitur assiduam
illam

illam impulsione ex rebus , quas animae nostrae isti sensus ingerunt .

Duo sunt sensus nostri , uti operis hujus initio diximus . Alter internus , illa nempe conscientia sui ipsius , illa vitalitas , quam quaelibet mens in semetipsa experitur . Externus alter , quo mens , tam de sui corporis , quam externorum praesentia monetur . In primo Adae peccato , ejus voluntas uni illi sui sensus interni , idest sui proprii *ego* , perceptioni inhaesit , ideoque effato illo *eritis sicut Dei* , quam maxime illecta , stoccipendit , uti diximus , intellectus lumen , quod id factu impossibile illi ostendebat .

Ex hac igitur prima inhaesione sensui interno , exoriri quoque debuit , quemadmodum visum est , in sua voluntate , illa sensibus externis , atque hinc desiderium rerum creaturarum . Ab hisce duobus sensibus , Adami mens propulsa semper , ac , ut ita dicam , adacta fuit in ipsis continuò detineri , idcirco exoptando tantummodo ea , quae ab ipsis exhibita erant , non amplius in ea lumen intellectus vivebat , quod desiderium sui summi , infiniti Boni , voluntati praeposuerat : itaut absque supernaturali divinae Gratiae reparatricis auxilio tali ex oppressione nunquam erigi potuisset .

Fontes istius concupiscentiae à Spiritu Sancto per os S. Johannis Apostoli , tres designantur , scilicet concupiscentia carnis , concupiscentia oculorum , & superbia vitae . Superbia vitae est illa ipsa prima inhaesio sensui interno , hoc est illud *eritis sicut Dei* , quo nos ad superbiam aliis imperandi , continuò impellimur , uti etiam ad ambitionem adipiscendi honores , munera , officia , atque hujusmodi . At quid amplius ? ea ipsa sapientia qua nobis esset utendum ad infinitam Dei bonitatem , & potentiam cognoscendam , ac ei veluti nostrorum desideriorum fini innitendum , in superbiam a nobis vertitur illam , ut ea solum oblectemur , eaque ut aliis ingenio praestantes videamur .

Sua-

*Suave (a) mari magno turbantibus aequora ventis
 E terra magnum alterius spectare laborem ;
 Non quia vexari quemquam est jucunda voluptas ;
 Sed, quibus ipse malis carcas, quia cernere suave est.*

Concupiscentia oculorum potest dici rivus antecedentis, impellens nos vanitate esse *scientes bonum & malum*, ut formemus scilicet illas falsas, atque perniciosas scientias veluti Magiam, Sortilegia, Astrologiam, quam Judiciariam appellant, Divinationem &c. & illas vanissimas Alchimiae, virgulae divinatoriae &c. quibus addi possent etiam illae investigationes, & inventa ordinis, quo Deus creavit, regitque Mundum; & eorum quae sunt in Luna, Jove, Saturno, aliisque Planetis; quid fiat Cometae, quid Elementa, & alias hujusmodi inanes curiositates, de quibus jure Xenophon (b) Socratis nomine, dicit: *Isidem eorum* (latino enim saltem sermone brevitat causa verba ejus exhibeo) *qui de rerum omnium natura sollicite inquirant, aliis videri, unum quiddam esse, quod existat; aliis esse ea numero infinita. His omnia semper moveri, illis nihil unquam moveri: his omnia tum oriri, tum interire; aliis nihil unquam, nec ortum, nec interire. Praeterea de his illud quoque considerabat, utrum perinde ac illi, qui res humanas discunt arbitrantur hoc quod didicere, tum sibi tum aliis, quibuscumque velint, se facere posse: sic & illi, qui res divinas inquirunt, arbitrentur se, postea quam cognoverint, quibus rationibus necessariis singula fiant, effecturas ubi velint, ventos, aquas, temporum vicissitudines, aliaque, si quo sit opus, his consimilia. An ejusmodi quiddam ne quidem sperent, satisque habeant scire tantum, quo pacto rerum hujusmodi singulae fiant. De illis igitur qui haec tractarent, hujusmodi proferebat.*

Talis

(a) Lucret. lib. 11. de Rer. Natur.

(b) Lib. 1. Memorabilium Edit. Parisien. Johannis Leunclavii Amelburni.

Talis concupiscentia praeterea nos ad avaritiam impellit , cupiendo per ipsam divitias , & quam maximè possumus , bona hujus Mundi , quae ne quidem desiderium nostrum explent .

Concupiscentia vero carnis , est illa inhaesio sensibus externis , qui perpetuò mentem nostram trahunt ad voluptates , & oblectamenta Gustus , Odoratus , Auditus , ac magis ad ea , quae propriè carnis dicuntur , quinque denique sensuum corporis . Qui haud mali ob usum , quo a Deo nobis donati fuere ; sicuti ne quidem mala esset voluptas , quam ab ipsis experimur , si eam ultimum nostrum finem non efficeremus . At quia ipsi post Adami lapsum , non amplius intellectus lumine , quod obscurarunt , reguntur , nos suis voluptatibus solum occupandos impellunt .

Explicita mortali concupiscentia in Adamo relicta post peccatum , superest nunc videndum , quomodo ab eo ad nos omnes permanaverit , ac una simul cum ipsa , infirmitates , dolores , universae denique corporeae afflictiones .

Ad hoc inspiciendum , nullus conatus , nulla demonstratio opus esset , cum in omnibus casibus peculiaribus experiamur , fateamurque . Nam si vivere inordinatè , in temperanter , dissolutè , alicui *podagram* attulerit , qui morbus articularis inde ab eo ad ejus posteros transierit , hujusmodi transitum in dubium non vocamus , nec admiramur , sed statim ejus , ut morbi haereditarii , necessitatem agnoscimus . Idem contingit in calculorum morbo , pectoris , venereo &c. Quod vitia vero , seu mala mentis ut sunt concupiscentiae , quot gentilitia in Familiis semper habita fuere , & nunc habentur ? Claudiorum asperitas , Tarquiniorum superbia in omnibus innotescunt Historiis ; sed quid plura ? ad integras usque Nationes permanere . Cui non patet Graecorum infidelitas , Punicorum perfidia , Asianorum mollities ; & de pravo

pravo Cretensium ingenio , ille Poeta a S. Paulo citatus, dicit : *Cretenses mendaces , ventres pigri , malae bestiae* . Quid igitur mirum si depravatis nostrorum Protoparentum mentibus , corporibusque , ad nos omnes eorum mala , tam mentis , quam corporis permanavere ?

At ipsa nostra concupiscentia , ipsamet superbia vitae , tam claram , tam evidentem notionem nobis subtrahere studet : illa namque , cum mancipatum intellectum sibi reddiderit , eo uti vult , sed non ubi turpitudes suas , earumque originem detegere possit . Illa in Adamo primum in illo *eritis sicut Dii* agnoscere noluit suam subjectionem , & dependentiam a Deo , ac propterea mala omnia , quae nos patimur , in eum impulit . Nunc ipsa nobis suggerit hanc dependentiam a Deo , sed ad illi insultandum , quasi hisce malis nos creasset . Illa in peculiaribus vitiis , malisque haereditariis ac gentilitiis , permittit intellectui , eorum naturalem causam decernere . At vero in universalibus totius generis humani , quamquam verè haereditariis , verè gentilitiis ut illa , hincque eorum naturalis causa perinde sit ac illa , quam supra dixi , clara , & evidens ; nostra superbia tamen haud finit intellectum nostrum progredi eam visurum .

Sed ut illam prosternamus , adeptis effugiis ; quibus se obtegere curat , ad extrema traductionis in nos adamitici peccati , quae tam corporibus , quam animabus nostris corruptionem intulit , descendere studebimus .

Animadvertendum idcirco erit , quod sicut Deus post formatum Adami corpus *inspiravit in faciem ejus spiraculum vitae* , creando scilicet animam , illius corpori uniendam : & idem quoque fecisset cum Eva , eodem modo etiam in posterum disposuisse , ut formato , organisque aptato corpore in mulieris sinu a viro foecundatae , ipse Deus creasset animam huic corpori infundendam , taliter , ut *Anima creando infunditur , infundendo creatur* , ut ait Innoc. III. in *Psal. L.* Sed cum peccatum nostrorum Protoparentum non

(XXXIV.)

tantum mentes ; verum etiam eorum corpora corruptif-
fer , eorum symmetriam depravans , ut supra vidimus ,
hinc Adami feminis , atque Evae ovarii corruptio : ex
his autem eorum filii progeniti , eorum quoque corpora
corrupti debuerunt .

Et si Malebranchianae hypothefi fides adhibeatur , quae
hifce nostris temporibus indubitabilis habetur , univerfa
hominum corpora in Evae ovario fuiffe , eo modo , quo
(ut volunt) plantae omnes ad finem ufque Mundi fu-
turae , in femine primae , illa gradatione partium infi-
nitè parvarum , ut ex dicta hypothefi , effent , ac proin-
de fi talis hypothefis vera effet , in actu , quo Eva pec-
cavit , omnium mortalium corpora jam in ejus ovario
fuiffent corrupta . Opinionem autem iftam tanquam hy-
potheticam nec nobis fatisfacientem , minimè fequentes ,
pro certo habemus corporum corruptionem a genitoribus
ad filios fucceffivè tranfire .

Formatis igitur corporibus , Deus animam illis infunden-
dam creat , quae licet perfecta , tamen , cum eo ipfo
fuae creationis puncto corpori infundatur in eodem mo-
mento hujus corruptionem contrahit , ut egregiè Urbanus
IV. , & Innoc. III. Pontif. Max. in *Pfal. L.* , & an-
te eos Divus Auguftinus *De Genef. ad lit. lib. X. c. 10.*
En quomodo corruptio tam Animae , quam corporis Pro-
genitorum noftrorum ab ipsis ad nos permanavit .

Sed ut distinctius hanc corruptionis permanationem videamus ,
perpendendum eft , quod Patres ferè omnes dicunt . Carnis
stimula Progenitores noftros , ante lapfum , non fenfiffe ,
cum revera ipsi poft peccatum fe conjunxerint . Sed fi
fuiffet fenfus carnis in eo gradu , quò alii fenfus , hoc
eft rationi fubjecti , certum eft quod ille fuit primus ,
qui poft peccatum ipfos advertit , tam fe , quam eorum
corpora , eis obedientiam abdicaffe . Quia pars illa corporis ,
quae praecipua hujus fenfus erat caufa , movens fe contra
illorum voluntatem , effecit , ut
hujus

hujus inordinationis illos puderet , eamque contexerent . Exinde prima defectio proprii corporis ab ipsis Progenitoribus . Quae tamen longe major in generationis observatur actu , qui tanta corporis perturbatione fit , & ab eo vehementius ad animam transit , ut eam tunc quasi phreneticam considerare licet . Unde duplex ista perturbatio , nempe corporis , & animae effecit , ut Democritus , Hypocrates , Galenus , omnesque tam veteres , quam recentiores Medici , hunc actum , generalem convulsionem , & Epilepsiam appellaverint . Et Alexander per hunc actum , suae humanitatis infirmitatem noscere fatebatur .

Cum per hunc actum igitur ita perturbatum , ita incompositum , post peccatum generatus sit homo , quid mirum si ejus corpus necessariò corruptum nasci debuisset ? Hanc concupiscentiam per generationis actum nobis inditam , Nutrices in pueris magis confirmant , adaugentque illis lascivis basiis , a quibus concupiscentia carnis tenellulae aetati vehementer imprimitur ; illis in partem pulsationibus , & in quodvis aliud corpus , unde malum sensit infans , vindictae spiritus in eo alitur ; aliis quibusque modis , per quos Magister meus Gregorius Caropresius , omnibus septem peccatis mortalibus eorum mentem imbui , ostendebat .

Exacta vero pueritia , omnes , qui nos circumstant , quid aliud agunt , & conantur , nisi in nobis concupiscentiam magis , magisque incendere ?

Datur nobili puero bonus Rector , sed iste erit unus inter tot , tantosque alios , qui destruunt , quod ipse aedificare vellet . Et nihilominus iste bonus Rector , quid in eum boni instillabit ? Urbanitates , honoris stimulos , omne denique mundanum bonum ; sed nemo eum alloquitur de quaerendo vero bono , nempe Deo , pro suarum actionum scopo .

Responsio tribus Baelii difficultatibus.

Postquam praesentem nostrarum mentium corporumque statum agnovimus, & exinde veram causam infirmitatis nostrae voluntatis ad bonum, tum suae inclinationis ad malum, aliarum duarum Baelianarum difficultatum contra divinam providentiam, vanitatem ostendimus. Cur scilicet Deus creavit eos, qui damnari debeant? Et cur poenae reproborum aeternae?

Quibus ut respondeamus, etiam ejus tertiam querimoniam adjungemus, hoc est. Quare nos impeccabiles non creaverit? Cujus futilitas, quamquam alibi ostendimus, hic tamen, eam alijs adnectendo, eo magis patebit.

Quod ad hanc igitur, videlicet: Quare Deus nos peccabiles creaverit? exclamare cogimur. O superbia humana in quam demissionem, in quantam abjectionem te ipsam redigis! Tu in illo *eris sicut Dii*, Deus esse volebas, & nunc in vilem materiae conditionem te induere contendis quo tuam pravitatem excuses. Ergo nec tibi electio nec voluntas esse velles, sed instar purae machinae absque principio in te, & ex temetipsa, operandi? Quod ad alteram, cur Deus nimirum creasset te, qui damnandus eras? En aliam abjectionem prima villorem, scilicet velle ex nihilo non eductum fuisse: cum ultimum omnium vilissimum sit non esse. Sed esto tibi minus malum non fuisse. Ergo tu Dei praescientiam introspicere ea parte tantum affectas, ut ei insultes? Sed cur non usquequaque? Deus enim quoque praeviderat fore te illum, qui tua sola voluntate damnari voluisses, ejus munera, omnesque gratias respuendo. Ergo cur Deus in nihilum te relinqueret, quem criminofum, fontemque in sua mente videbat, ideoque illa, quam tu gratiam credis, indignum? Hoc non erat infortunium, quod

(XXXVII.)

quod tibi aliunde venisset , sed illud a temetipso parasti , ac tute ipse voluisti .

Sed ut tertia evanescat obiectio quoad poenarum aeternitatem , ac pariter ut penitus concludatur responsio hisce tribus querelis , quas tantum reprobis aliquis in medium proferret : Demus Deum usque eo descendere , ut huic rationem suam probaret , ac propterea ei diceret .

Quod ego te impeccabilem non creaverim quereris: id perinde esset , ac si tuae voluntatis me finem ultimum faceres : peccatum vero temetipsum . Si igitur tibi jam adulterium aliquod commissuro dixissem , ut me tuorum desideriorum , & non te ipsum , ultimum finem faceres , negasses utique , pravam illam tuam concupiscentiam secuturus . Quod & reipsa probasti , quia ego debitum , imo veram utilitatem tuam in faciendo me ultimum tuum finem , & non te , non destiti te monere , utpote qui non mihi inhaerendo , in malorum barathrum ruisses . Hoc satis superque te monitum voluit ille stimulus quem dum peccare meditabaris conscientiae tuae indidi : ergo tu illi obfistens , impeccabilis esse noluisti . Idemque fuit quoties peccasti in gratiae contemptum , cujus te participem reddebam eo stimulo , quo talis , scilicet non peccans ut semper fieres , nunquam per me stetit .

Quod vero te creatum fuisse quereris, id ipsum a te quod superius , peto . Nempe , ubi peccaturus eras , voluisses te natum non fuisse ? Neutiquam : aliter peccasses nunquam . Ergo tu esse maluisti in tuo tam tibi dilecto Mundo , quem potiore me semper habuisti .

Quod tandem aeternitatem poenarum quereris . Ego mentem te creans , feci omnium rerum creaturarum perfectissimam : quia cum rebus materialibus alia perfectio non esset , quam illa sui proprii esse , tibi praeterea illa , quae verè , ac propriè perfectio dici debet , nimirum illud

(XXXVIII)

illud Principium in te , & ex te operandi , illa intelligentia , qua me cognosceres , denique interminata voluntas , ut in me solo tuum bonum inveniens , quiesceres . Ista igitur actione , a te , & in te agere , & operari in rebus materialibus tibi praeberi , ac superesse illis . Itaque tu libera , tu dominans , nemini , quam mihi , suberas , & hoc subesse mihi , necessarium tibi erat ut creaturae , quae independenter à me , conservari minime potuisses .

Sed tu donis tibi concessis abutens , teque tuum ultimum finem faciens , dependentiam meam ablegasti ; hinc evenit , quod res materiales , praesertim terrenae , quas tu recturus eras , tuo imperio se subtraxere . Unde (*) si tu antea operaberis , agebas in illas , illae nunc agunt , operantur in te , adigentes te pati illos sensus , quos nolles ; & quia inter rerum materialium motus , ille ignis est longe vehementior , ideo horrendum cruciatum in te , quem experiris excitat ; quamobrem ista poena sensus est tibi a remetipso . Illam damni , carentiam scilicet mei , te quoque voluisse clarius patet , respuendo meum auxilium , faciendo te ipsum ultimum finem , ac res , & bona Mundi , quae sperabas tibi satisfactura . Si igitur spreveris me , me abiecisti , cur quereris me abs te non possideri ? Ergo tu remet in tot , tantasque poenas dejecisti .

Cum autem materia imperium quod in te tute illi dedisti , acquisierit , cur eo quaeris a me illam spoliari ? Sed esto quod ego vellem ; nunc quaero abs te , an frui me , me amare , me ultimum finem tuorum desideriorum facere velis ? Certe quod non , respondebis : etenim in tali statu cum te abjecisses , necessario ita respondere debes : quandoquidem , si cum olim eras in perfecto indisse-

(*) S. August. in Ep. Johan. cap. 4. *sub quo esse debuit , subditur eis ,*
Tract. 8. *Quia vero per peccatum supra quae esse debuit &c. Vide totum*
emo deseruit cum (b. c. Deum) *tum Tract.*

differentiae aequilibrio; vel me, vel te tuorum desideriorum finem ultimum faciendi, lancem nihilominus tuae electionis ad temetipsum impulisti, & consequenter ad res mundanas, atque corporeas; quale robur nunc amplius in te remanet efferendi lancem istam, ut in partem meam potius propendeat? Imo tute ipse extinxisti tibi vim omnem, omnem voluntatem redeundi ad me. Nam si in primo actu peccandi ad te inclinare maluisti, in secundo, huic tuae inclinationi, obstinationem adjiciens sustinendi primum, uti factum abs te; in tertio, obstinationem secundi, ac ita in omni momento, novam semper obstinationem addens, illa infinite fortis, ac diuturna erit in te, solaque propterea voluntatem tuam occupabit. Nam tu nec amplius teipsum amas, neque res Mundi, imo eas, teque, tamquam poenarum tuarum causas odio prosequeris, ac praesertim me, quem extinctum videre velles; itaut hoc tibi solum desiderium sit relictum. Sed quomodo me conficere, & consumere possim? Et si id accideret, non ideo te tuis poenis eximeres. Qua ergo ratione poenae tuae finem habebunt, te actum illum earum causam impensius prosequente? Si aeternus hic tuus actus, aeterna quoque poena tua erit.

Postquam istarum objectionum contra divinam Providentiam, futilitatem ostendimus, huic sermoni finem faciamus, aperiendo, cogitationes ipsas, quibus istae objectiones inniuntur, nobis utilitati fore, si eis non ut difficultatibus ad insultandum Deo, sed ut mediis ne eum offendamus, aut ut commissam offensam emendemus utamur.

Si igitur impeccabilis esse velis, perfectionem hanc, ne tibi a tua natura esse cupias; superbissimum enim foret hoc desiderium, velle nimirum esse Deo similem. At quoties a concupiscentia tua versus res creatas impelleris, fac tibi in mentem veniat, quod ipsis imbecillioribus explen.

caplendis tuis desideriis , tu praecipitatus in miseriarum abyssum invenieris : ideoque tunc ad firmum fulcimen , verum solamen Dei confugas , oportet . Sic faciens in omni actu , ad vitae finem usque te non peccantem inveneris , vel saltem graviorum facinorum immunem ; ac etiam post mortem , impeccabilem , si non natura , sed illa quadam gloriosa necessitate , quam tibi tua recta ratio vitae quaesivit , concupiscentiae viriliter obsistendo .

Ut autem tibi contra ipsam conduplicentur auxilia , unam maximam aeternae damnationis miseriam meditare , in quam ipsamet concupiscentia , te praecipitem dabit , quia hac via effugies illam , & non eo vano , & desperato desiderio deprecandi , dum pateris eam , quam tute ipse tibi comparasti .

Ut autem post commissum peccatum resipiscas , bonum tibi erit optare , te natum non fuisse , qui tam maxime ingratus Creatorem , Conservatorem , ac Redemptorem tuum offendere debebas . Quia hoc desiderium etsi effectum destruendi te , habere minime possit ; habebit tamen illum erigendi tui a peccato , augendo in te horrorem illius , atque hinc placandi Dei ad veniam tibi : sed si hoc desiderium , in altero mundo expectabis habendum , nedum inutile , sed vanum , desperatumque perinde , ac primum , experiere .

F I N I S :

AC

155K

1193C

BIBLI
VOLI

X